

TÔI LOAY HOAY VỚI MÁY CHỤP VÀ QUAY ẢNH-SỐ

Nguyễn Sĩ-Tuất

“Có gì đâu !” cô thư ký trong phòng, khi giới thiệu cái máy scanner dùng để “quét” hình, để rồi cho vào máy. Mục đích là chuyển hình ảnh, họa đồ, chữ viết, ra kỹ-thuật-số (*digital*) viết tắt là KTS, để có thể xử lý bằng điện toán (ĐT). Có sách báo còn gọi tắt là số, thí dụ ảnh-số là ảnh chụp theo kỹ-thuật-số. Bài này vẫn dùng chữ quay phim để chỉ việc quay video, mặc dầu thời nay không còn “phim” nhựa của thời trước, mà ghi hình trên đĩa, hay trên những miếng nhựa nhỏ khoảng 1 inch vuông.

1. LOAY HOAY VỚI MÁY “QUÉT”.

Máy rằng máy scanner cũng không phức tạp nên làm một thời gian ngắn đã quen. Nhưng dần dần, cái scanner trở thành lỗi thời, do máy ảnh chuyển qua kỹ-thuật-số nên ảnh có thể cho thẳng vào máy điện toán (*hay máy vi tính*) không cần trung gian “máy quét” nữa.

Máy “quét” nay phải nhập với printer/copier/fax để tồn tại. Lúc đầu máy “quét” nhỏ, rẻ mạt cũng \$300. Theo thời gian, giá hạ xuống chỉ còn \$70, còn những kỹ sư thuộc nhóm “lính mới tò-te” thuở nào nay đã đến tuổi về hưu - giống như “máy quét” ! Về hưu cứ ngỡ rằng khỏi phải dính tới “số” nữa! Nhưng khi đã nghỉ việc, đọc sách báo, hay nghe tụi con cháu nói tới ảnh digital, ta dịch là “ảnh-số” quay phim-số” hay quay ảnh-số”, thì vẫn cứ ngăn người ra như “chúa Tàu nghe kèn”, y hệt 30 năm về trước vậy. Việc đóng vai “mũ ni che tai” coi vậy mà khó, các cháu nhỏ cứ chạy lung tung kiếm người làm CD/DVD cho chúng, nếu ông bà không giúp được thì cũng áy náy.

2. LOAY HOAY VỚI PC ĐỂ ÁP DỤNG KỸ THUẬT SỐ.

Khi nói đến KTS, thì trước hết phải nói tới máy điện toán (ĐT) vì nó sẽ giúp mình sử dụng dễ dàng những phim ảnh đã chụp. Máy ĐT thường được gọi là pi-xi (*PC=personal computer*) cho tiện. Thế là, ngay từ hồi '83, một số nhân viên đi lùng mua máy PC để có thể tập dượt tại nhà, hoặc kiếm có con cháu nào phế thải máy cũ của nó cho mình. Lúc đầu, chỉ có loại máy TI-99 rẻ nhất giá \$500, sau “nâng cấp” lên IBM-clone XT rồi AT, trên \$1,000 nhưng sử dụng thêm được nhiều nhu liệu hơn. Đúng ra, máy của IBM và loại bắt chước (*clone*) mới gọi là PC, khác với Macintosh (gọi tắt là Mac) của hãng Apple.

Kẹt một nỗi, PC còn trong giai đoạn phát triển nên cứ thay đổi hoài. Nhu liệu điều hành nó, gọi là OS (*operating system*) lớn mạnh dần. Từ MS-DOS V.1 (*version 1 = phiên bản 1*, 1982) đến V.7 (1995), rồi qua Windows từ Win 95 qua 98, Me, 2000, Vista, và nay là Win 7 (2009), máy PC đã thay đổi nhiều lần về bộ cứng cũng như về nhu-liệu sử-dụng. Chương trình OS điều hành máy PC đã thay đổi, kéo theo các nhu liệu áp dụng (*applications, viết tắt apps*) cũng thay đổi theo làm các Ái-Hữu, nếu muốn sử dụng PC, phải chạy theo một nghi, tiếp tục tu-nghiệp dài dài. Không hoàn toàn do “thuyền đua thì lái cũng đua”, nhưng vì phiên bản số 7 cuối của DOS năm 1995, hơn hẳn phiên bản đầu tiên số 1 năm 1982, nhờ cung cấp thêm phương tiện cho người sử dụng. Cũng như Win 7 năm 2009 hiển nhiên là phải tiến bộ hơn đối với phiên bản Win 1 của thời 1982.

3. LOAY HOAY VỚI MÁY CHỤP ANH-SỐ.

Trước đây, mua 1 máy ảnh kha khá, thí dụ vào năm 1959, thì mấy chục năm sau, vào khoảng 1995 vẫn dùng được như thường. Một số AH dùng Rolleiflex hay Leica, Contax, máy trông rất cũ kỹ thế mà nhiều năm sau vẫn thấy bấm ảnh nhoay nhoáy, không thấy hư hao gì mà cũng không thấy bị lạc hậu. Nhưng thời nay, khi mua 1 máy ảnh-số Canon, Sony, Panasonic, Nikon,... thì ta phải tính rằng vài năm bắt buộc phải thay, vì PC đã nâng cấp thì máy ảnh cũng phải nâng cấp theo!

Rắc rối bắt nguồn từ định luật Moore cho rằng trong ngành điện-tử, số lượng bán-dẫn (*transistors*) khả dĩ đặt được trong một mạch tích hợp (*Integrated circuit*) có thể tăng gấp đôi mỗi 2 năm, thành thử vận tốc, bộ nhớ của những dụng-cụ điện-tử, và số pixels của ảnh-số cũng có thể tăng gấp đôi trong 2 năm! Nói cách khác, cứ 2 năm ta phải tính rằng nhà sản xuất sẽ cho ra đời máy quay/chụp ảnh-số mới với khả năng gấp đôi mà giá không tăng nhiều. Trên thực tế, khoảng 3-4 năm, với giá tiền cũ, ta có thể mua một máy mới tốt tân hơn, và người tiêu thụ lại chạy theo để mua. Thời vàng son của những máy xài trên chục năm đã qua rồi!

Một thí dụ về máy loại nhắm-chụp có hình tốt ngay (*point and shoot*), rất phổ biến, trước đây vài năm, giá trên \$400, thì nay chỉ cần \$100-\$200 là đủ. Máy loại DSLR (*digital single-lens reflex*) chụp ảnh cỡ 15 Megapixels (và quay ảnh *HD=high definition 1080p*) Canon, gồm cả ống kính, hiện giờ là \$850.00. Cách nay trên một năm, muốn có độ giải cao như vậy phải trên \$2,000.

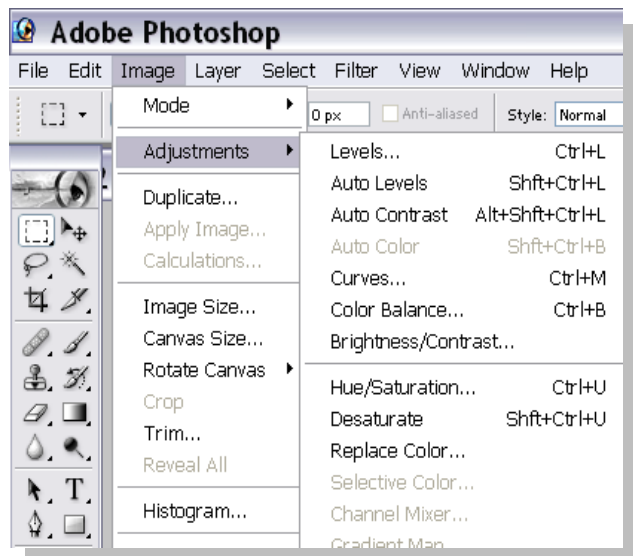

Sau đó, vấn đề là có thể nào in trên giấy ảnh ngay tại nhà và tự sửa trước khi in? Mới nghĩ thấy đơn giản nhưng khi mua máy in về rồi thì lại có vấn đề mực in: máy với giá chừng \$70 có nhiều hiệu tốt, nhưng lọ mực chính-hiệu-con-nai cũng xấp xỉ \$35. Giấy cũng đắt, nên nếu in ra giấy (chưa kể hồng phải in lại), tính ra mỗi tấm ảnh có khi còn đắt hơn là đem ra Costco in, hoặc lên Internet đặt Kodak in. Lại một số từ ngữ phải làm quen. Nhiều megapixels thì hình có thể rửa ra giấy lớn, và sẽ rõ nhiều chi tiết hơn. Đồng thời lại gây trở ngại nếu gửi qua e-mail vì như Yahoo hạn chế chỉ cho gửi 1 số hình nhất định tổng cộng bây giờ không quá 20 Mb (trước đây có 10Mb thôi).

4. LOAY HOAY VỚI NHU LIỆU XỬ LÝ ANH-SỐ.

Bây giờ khi chụp được ảnh rồi, mà muốn sửa hình lại phải thông thạo dùng nhu liệu, thí dụ như Photoshop. Trước khi in, có thể sửa cho theo ý mình, cắt xén hay ghép thêm hình khác. Điềm hay ở chỗ cho phép ta điều chỉnh từ màu sắc, đậm nhạt, đến ghép hình như hình dưới đây cho thấy một phần của khả năng của nhu liệu không thể thiếu này:

Việc xử lý ảnh số cũng theo cùng nhịp điệu thay mới đổi cũ của DOS và Windows (hoặc Mac OS tương đương), từ Photoshop lúc ban đầu năm 1988 V. 0.63 đến V.7 năm 2002, rồi đổi tên qua CS1 từ 2003 đến CS4 năm 2008. Rất nhiều nút điều khiển của nhu liệu đã được thay đổi và tăng tiến.

Tiếp đó, muốn trình bày một vấn đề với ảnh và tài liệu viết, thường ta dùng PowerPoint để làm slideshow dưới dạng pps, tức là trình bày các ảnh đó cho hấp dẫn như thêm nhạc đệm, chữ phụ đề,... Cũng có thể dùng một số nhu liệu như slidehow expressions, hoặc slideshow maker. Khi muốn gửi “tác phẩm” của mình qua e-mail, lại có vấn đề là slideshow phải dưới 10 Mb (hay 20Mb), nếu quá mức, các Internet browsers và mail servers sẽ không nhận chuyển. Nếu ảnh số chụp bởi máy nhiều megapixels thí dụ 10 Mp, thì mỗi hình sẽ chiếm trên 2 Mb (*megabytes*), và nhạc chiếm 4Mb nữa, thành thử hình và nhạc bị giới hạn về số lượng. Nói cách khác, 1 bài nhạc cộng với 3 tấm hình là đạt mức tối đa cho phép ! Cách giải quyết thông thường : giảm bớt kích thước của ảnh.

Ngoài ra, nhạc phải có dạng “wav”, nên cần nhu-liệu (như *Express Rip converter*) để chuyển đổi từ dạng “cda” của CD, hoặc “mp3” hoặc “wma” tải xuống từ Internet - nghĩa là khác dạng thì “xài” không được ! Bù lại, pps làm bằng PowerPoint có lợi là có thể lưu trữ trong PC và xem bất cứ lúc nào.

Có cách đơn giản khác là đưa ảnh-số lên các trang-mạng cung cấp dịch vụ in ảnh như Kodak, Webshots, Dropshots, Photoshow Circle,... Những hãng này làm slideshow miễn phí, không nhạc, chỉ cần đưa ảnh lên cho họ thôi. Hoặc mở blog riêng qua Gmail, Yahoo,... rồi đưa ảnh, và có khi cả video, lên blog của

mình để mọi người “chiêm ngưỡng” - hoặc lên YouTube.

Ảnh chụp rồi đem in ra giấy tương đối dễ, tại các tiệm (Costco, WalMart, Walgreens,...) cung cấp dịch vụ này với giá dưới 20 xu, 1 tấm 4”x6”, có khi đại hạ giá còn 9 xu. Ảnh lúc đầu kém phẩm chất sau dần dần tăng và hiện nay, ta khó nhận ra ảnh nào rửa từ phim nhựa cũ hay từ KTS.

5. LOAY HOAY VỚI MÁY QUAY (PHIM) ẢNH-SỐ (VIDEO).

Quay phim theo kiểu băng từ-tính bị lỗi thời và dần dần các máy chiếu phim loại này cũng biến mất trên thị trường. Đành phải “gặp thời thế thời phải thế” : mua máy quay ảnh-số. Có điều rằng vừa mua máy quay mini-DVD đã tưởng được ngon lành, nào ngờ 2 năm sau đã thấy bán loại ghi thẳng vào đĩa-cứng (*hard disk*) 120 Gb gấp gần 100 lần vì mini DVD chỉ ghi được có 1.4 Gb ! Hiển nhiên nếu mua loại đắt tiền nhất thì nhiều hi vọng máy còn lâu mới lỗi thời. Tuy nhiên có khi cũng không chắc : thí dụ máy-quay-ảnh-số với đĩa cứng HD 120 Gb, không được giới tiêu thụ ưa-thích bằng memory cards, vì memory cards 16-32 Gb tiện lợi hơn nhiều, rất di-động, đem đi đem lại rất tiện. Giá memory cards cũng “nhẹ nhàng” từ 40 đến 100 USD thôi. Vì vậy không biết chừng mua loại có HD 120Gb xong chắc lại chỉ dùng cards thôi, có nghĩa là thà mua máy ít Gb, thí dụ 16Gb, rẻ hơn, có kèm theo khả năng nạp memory cards. Máy quay có sẵn 16Gb trong đĩa cứng và có thêm card slots cho SD và SDHC như Panasonic hiện giờ chỉ bán có \$550 trong khi các máy quay có HD (đĩa cứng) 60 Gb phải trên \$800, mà lại vẫn phải mua SDHC card để di-chuyển tiện lợi.

6. LOAY HOAY VỚI NHU-LIỆU XỬ LÝ VIDEO.

Thời “xưa”, máy quay phim dùng “phim” thật sự, việc chiếu lên màn ảnh tương đối đơn giản, chỉ cần mua 1 máy phóng rồi cả nhà quây quần xem. Lúc ấy chỉ có những nhà chuyên môn, tại phim trường lớn mới có thể sửa, và sắp xếp (edit) chứ quay phim nhà thì chẳng thể sửa được, ngay cả cắt nối là một vấn đề phải có dụng cụ chuyên môn. Nhưng nay với máy quay phim KTS, ở nhà ta vẫn có thể sửa được. Vấn đề là phải mua đúng máy và nhu liệu.

Một thí dụ về rắc rối : máy có Vista Windows gần đây được cài sẵn nhu-liệu Windows Media Maker (WMM) dùng được trong việc làm DVD. Nhưng WMM không chấp nhận video clips có format MOV, vì MOV là dạng dùng cho Apple computer cạnh tranh với MS.

Nhu liệu Video Expressions và Magix nhận MOV nhưng lại không nhận VOB quay từ máy quay Hitachi! Thành thử có người phải cài trong computer cả 3-4 nhu liệu để có thể sửa video chụp từ những máy video Hitachi, Sony, và máy ảnh Panasonic, Olympus, Nikon - rất nhiều kê. Nguyên nhân của việc rắc rối là mỗi nhà sản xuất lại “móc ngoặc” với 1 hãng như liệu khác nhau, nên máy chúng ta nhiều khi “không ăn khớp” (*incompatibility*).

Vì sự không ăn khớp này, nhiều “chuyên gia mạch nước” cho chúng ta cần để ý khi mua máy ảnh, máy camcorder và nhu-liệu editing.

Máy ảnh Nikon D90 vừa chụp ảnh vừa quay video có dạng MPG. Máy Panasonic LX1 và Olympus vừa chụp vừa quay cho video có dạng MOV. Máy Canon EOS Rebel T1i vừa chụp ảnh 15 Mp vừa quay video theo dạng MOV. Riêng MPG thì được cả 3 nhu liệu xử lý quay video chấp nhận. Người mua “thấp cổ bé miệng” đành “chịu thua”. Chỉ biết móc túi trả tiền, vậy nên nghiên cứu một chút trước khi mua để khỏi bị cảnh “tiền mất mà hình không ra” !

TÓM TẮT

Muốn xử lý “thích đáng” phim và ảnh-số, the các tạp chí chuyên môn, nên có những phần sau đây, tối thiểu :

1. Phần cứng : Máy PC multimedia cần có 2-4 Gb RAM, 200 Gb HD, 500Gb portable HD, một số các memory cards 4-8-16-32 Gb trở lên. Máy ảnh khoảng 10 Megapixels. Máy quay ảnh có thể cho dạng mpg thì dễ xử lý hình hơn cả, vì nhu liệu phần lớn đều chấp nhận dạng này. Nếu không cho dạng mpg thì sẽ cần thêm một nhu-liệu để chuyên dạng !

Trước khi mua máy ảnh, có thể tham khảo trang lưới :

<http://reviews.cnet.com/digital-cameras/> hoặc ConsumerReports hay Photography.

Trước khi mua máy quay phim (ảnh), có thể tham khảo :

<http://reviews.cnet.com/camcorder-buying-guide/> hoặc ConsumerReports hay Photography.

Trước khi mua máy PC hay Mac có thể tham khảo :

<http://reviews.cnet.com/> hay PC Mag, hoặc cùng loại.

2. Phần mềm : Windows XP, Me, Vista, Win V.7 (mới nhất), hoặc máy Mac tương đương. Nhu liệu xử lý : Photoshop, Adobe Premiere Elements, Express Rip Converter, Slideshow expressions, VideoExpressions, Roxio, Magix, FotoBox, Pinnacle, Corel Video, Sony Movie Studio,... Khoảng gần \$100. Có thể đọc Top Ten Reviews trước khi mua, tại trang : <http://video-editing-software-review.Toptenreviews.com/>

KẾT LUẬN.

Với kiến thức hạn hẹp và kinh nghiệm ít ỏi, thuộc loại “tài tử” mới tập-tễnh, nên tác giả bài này chỉ dám mô tả những bước mò mẫm loay-hoay của một hưu-viên trong việc chụp ảnh, quay ảnh, và xử lý ảnh-số. Chỉ xin trình bày những điều hiểu biết sơ sài, vì hiện nay, công nghiệp kỹ thuật số vẫn đang thực hiện nhanh chóng những phát minh mới mẻ. Mong muốn nhỏ nhoi là có một số hiểu biết chút ít để thỉnh thoảng bấm nút cho trúng, khi được nhờ đến, và nếu “bánh” hơn còn có thể “thiết kế” slideshow, làm CD hay DVD cho các con cháu, thì thời gian về hưu cũng thêm phần náo nhiệt và sẽ không buồn tẻ như một số AH đã quá lo lắng khi sắp sửa xin thôi !